

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра кримінальної юстиції

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Професійна відповідальність правника»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 27 с.

Розробники:

Шилю Ольга Георгіївна, докторка юридичних наук, професорка;

Давиденко Світлана Василівна, кандидатка юридичних наук, доцентка;

Бабаєва Олександра Володимирівна, кандидатка юридичних наук, доцентка;

Лапкін Андрій Васильович, доктор юридичних наук, доцент;

Марочкін Олексій Іванович, кандидат юридичних наук, асистент;

Повзик Євген Вікторович, кандидат юридичних наук, асистент.

Затверджено на засіданні кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності
(протокол № 21 від 23 червня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями)
затверджено на засіданні кафедри кримінальної юстиції
(протокол № 22 від 16 червня 2022 р.)

В.о. завідувача кафедри – Лапкін Андрій Васильович, доктор юридичних наук, доцент

Дані про викладачів

Назва навчальної дисципліни	Професійна відповідальність правника
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Давиденко Світлана Василівна, доцентка кафедри кримінальної юстиції, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	057 704 9000
E-mail	s.v.davydenko@nlu.edu.ua
Консультації	щопонеділка, щоп'ятниці
Онлайн консультації	щопонеділка, щоп'ятниці

Назва навчальної дисципліни	Професійна відповідальність правника
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Бабаєва Олександра Володимирівна, доцентка кафедри кримінальної юстиції, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	057 704 9000
E-mail	o.v.babayeva@nlu.edu.ua
Консультації	щопонеділка, щочетверга
Онлайн консультації	щопонеділка, щочетверга

Назва навчальної дисципліни	Професійна відповідальність правника
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Лапкін Андрій Васильович, доцент кафедри кримінальної юстиції, д.ю.н.
Контактний телефон	057 704 9000
E-mail	a.v.lapkin@nlu.edu.ua
Консультації	щовівторка, щочетверга
Онлайн консультації	щовівторка, щочетверга

Назва навчальної дисципліни	Професійна відповідальність правника
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Марочкін Олексій Іванович, асистент кафедри кримінальної юстиції, к.ю.н.
Контактний телефон	057 704 9000

E-mail	o.i.marochkin@nlu.edu.ua
Консультації	щовівторка, щочетверга
Онлайн консультації	щовівторка, щочетверга

Назва навчальної дисципліни	Професійна відповідальність правника
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Повзик Євген Вікторович, асистент кафедри кримінальної юстиції, к.ю.н.
Контактний телефон	057 704 9000
E-mail	e.v.povzyk@nlu.edu.ua
Консультації	щосереда, щоп'ятниці
Онлайн консультації	щосереда, щоп'ятниці

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається сутність, мета і соціальне призначення правничої професії. Характеризуються її цінності та загальні етичні вимоги до правничої професії. Розглядається процедура доступу до правничої професії. Аналізуються міжнародні стандарти професійної правничої діяльності. Досліджуються правила професійної етики та процедури притягнення до відповідальності представників правничої професії. Розглядаються етичні основи юридичних процедур, а також алгоритми, спрямовані на врегулювання конфлікту інтересів у професійній правничій діяльності. Окреслюються етичні засади поведінки правника поза виконанням ним професійних обов'язків.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у майбутніх юристів цінностей правничої професії, усвідомлення її значення та ролі правника для утвердження верховенства права у сучасному демократичному суспільстві, комплексного уявлення щодо стандартів правничої діяльності та професійної відповідальності правника, активізація дослідницької та аналітичної роботи, вироблення практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- набуття компетентностей у сфері аналізу деонтологічних засад правничої професії та професійної відповідальності правника;
- набуття навичок застосування міждисциплінарного підходу в оцінці етичних засад поведінки та професійної відповідальності правника;
- поглиблення знань щодо правового регулювання етичних стандартів професійної діяльності та відповідальності правника;
- усвідомлення значення міжнародних стандартів професійної етики та відповідальності правника як нормативної основи доброчесності представника юридичної професії;
- набуття здатності розв'язувати складні задачі та проблеми у сфері притягнення правника до професійної відповідальності.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.***Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: «Теорія права», «Конституційне право України», «Адміністративне судочинство», «Цивільний процес», «Кримінальний процес», «Міжнародне право», «Право Європейського Союзу», «Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та юридична практика», «Мова української юриспруденції», «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Порівняльне правознавство».

Кореквізити: «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці», «Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика».

Постреквізити: - .

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника» здобувач вищої освіти має демонструвати такі

результати навчання:

РН НД 1. Аналізувати співвідношення сучасної системи цивілізаційних цінностей із цінностями і соціальним призначенням правничої професії, її принципами та етичними стандартами.

РН НД 2. Застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ для вирішення комплексних проблем у сфері професійної етики та відповідальності правника.

РН НД 3. Дискутувати зі складних правових проблем, пов'язаних із дотриманням професійної етики правником, процедурою доступу до правничої професії та притягнення до юридичної відповідальності, пропонувати й обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН НД 4. Аналізувати взаємозв'язок правової системи Європейського Союзу з правовою системою України у сфері професійної етики та відповідальності правника.

РН НД 5. Демонструвати знання критеріїв доброчесності представника правничої професії у правозастосовній практиці.

РН НД 6. Обґрунтовувати власну правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази у юридичних процесах і наводити переконливі аргументи щодо дотримання етичних засад діяльності та професійної відповідальності правника.

РН НД 7. Характеризувати морально-етичні основи юридичних процедур у професійній діяльності правника, їх сутність і значення.

РН НД 8. Демонструвати знання юридичних процедур, спрямованих на врегулювання конфлікту інтересів під час здійснення професійної правничої діяльності.

РН НД 9. Використовувати знання про систему міжнародного захисту прав, визначених Конвенцією про захист прав людини і основоположних

свобод, для пошуку релевантних рішень Європейського суду з прав людини у сфері професійної етики та відповідальності правника.

РН НД 10. Співвідносити публічний характер професійної діяльності правника та його право на повагу до приватного і сімейного життя.

РН НД 11. Застосовувати знання етичних засад поведінки правника поза виконанням ним професійних обов'язків.

РН НД 12. Характеризувати етичні засади у вираженні поглядів та під час комунікації правника у мережі Інтернет і засобах масової інформації.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1.	Правнича професія та професійна відповідальність правника.	Правнича професія та професійна відповідальність правника.	8
2.	Загальні етичні вимоги до правничої професії.	Загальні етичні вимоги до правничої професії.	12
3.	Доступ до правничої професії.	Доступ до правничої професії.	12
4.	Міжнародні стандарти професійної діяльності та відповідальності правника.	Міжнародні стандарти професійної діяльності та відповідальності правника.	12
5.	Професійна етика і відповідальність судді.	Професійна етика і відповідальність судді.	10
6.	Професійна етика і відповідальність прокурора.	Професійна етика і відповідальність прокурора.	10
7.	Професійна етика і відповідальність адвоката.	Професійна етика і відповідальність адвоката.	10
8.	Професійна етика і відповідальність нотаріуса.	Професійна етика і відповідальність нотаріуса.	10
9.	Професійна етика і відповідальність посадової особи правоохоронного органу.	Професійна етика і відповідальність посадової особи правоохоронного органу.	10
10.	Етичні основи юридичних процедур.	Етичні основи юридичних процедур.	12
11.	Юридичні процедури,	Юридичні процедури,	12

	спрямовані на врегулювання конфлікту інтересів.	спрямовані на врегулювання конфлікту інтересів.	
12.	Етичні засади поведінки правника поза виконанням ним професійних обов'язків.	Етичні засади поведінки правника поза виконанням ним професійних обов'язків.	14

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1.	Загальні етичні вимоги та доступ до правничої професії.	Загальні етичні вимоги та доступ до правничої професії.	166
2.	Професійна етика і відповідальність представників правничої професії.	Професійна етика і відповідальність представників правничої професії.	
3.	Етичні основи юридичних процедур.	-	
4.	Етичні засади поведінки правника поза виконанням ним професійних обов'язків.	Етичні засади поведінки правника поза виконанням ним професійних обов'язків.	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, статистичних даних і звітів судових та правоохоронних органів;
- виконання практичних завдань;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- самостійне вивчення додаткової літератури та додаткових питань;
- написання есе та рефератів;
- робота над кейсами;

- підготовка дослідження (проєкту) з вузькоспеціальної проблематики із подальшою його презентацією перед аудиторією;
- участь у конкурсах студентських наукових праць, олімпіадах, турнірах, наукових гуртках;
- підготовка та публікація наукових статей, тез наукових доповідей, участь у науково-практичних конференціях тощо;
- анотування правових позицій Європейського суду з прав людини;
- переклад рішень Європейського суду з прав людини;
- переклад чи реферативний огляд позицій науковців держав-членів Ради Європи чи Європейського Союзу з питань курсу дисципліни, якщо такі позиції відсутні в україномовному правничому просторі;
- тематичне узагальнення правозастосовної практики;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування;
- вирішення тестів;
- розробка схем, таблиць за темами навчальної дисципліни;
- підготовка до розгляду модельних справ, дебатів і круглих столів;
- підготовка до іспиту згідно з переліком питань, що розроблені кафедрою.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у навчально-методичному посібнику для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення

навчальної дисципліни
Нормативно-правові акти

1. Бангалорські принципи поведінки суддів: схвал. Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27.07.2006 № 2006/23. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67.
2. Бордоська декларація: прийнята Консультативною радою європейських суддів (КРЕС) і Консультативною радою європейських прокурорів (КРЕП) на запит Комітету Міністрів Ради Європи від 18.11.2009 р. (неофіційний переклад). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a50#Text.
3. Верховенство права: Доповідь, схвалена Венеційською Комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року). URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-ukr).
4. Висновок № (2013) 16 Консультативної ради європейських суддів «Про відносини між судьями та адвокатами»: прийнятий на 14-му пленарному засіданні КРЕС (м. Страсбург, 13-15 листопада 2013 р.). URL: <https://court.gov.ua/userfiles/KRES%20Vusnovok.pdf>.
5. Висновок № 13 (2018) Консультативної ради європейських прокурорів (КРЕП) «Незалежність, підзвітність та етика прокурорів» від 23 листопада 2018 року. <https://rm.coe.int/opinion-13-ccpe-2018-ukr/1680939322>.
6. Етичні правила правника Всеукраїнської громадської організації «Асоціація правників України». Київ, 2012 рік. Затверджені Правничою асамблеєю Асоціації правників України 05 жовтня 2012 року. URL: <https://uba.ua/ukr/projects/5/>.
7. Європейська хартія про закон «Про статус суддів» від 10.07.1998. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_236.
8. Європейський кодекс поліцейської етики (додаток до Рекомендації Rec.(2001)10, прийнятій Комітетом міністрів Ради Європи 19 вересня 2001 року. URL: <https://polis.osce.org/file/8641/download?token=5AIYESl->

9. Європейський статут судді: прийнятий Європейською асоціацією суддів у 1993 р. URL: <https://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/evrop-status-suddi.doc>.

10. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: затв. наказом Національного агентства України з питань державної служби від 5 серпня 2016 р. № 158 (у редакції наказу Національного агентства України з питань державної служби від 28 квітня 2021 р. № 72-21). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>.

11. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятий делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 р. (з наступ. змінами і доп.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343.

12. Керівні принципи, що стосуються ролі осіб, які здійснюють судове переслідування: прийнято восьмим Конгресом Організації Об'єднаних Націй щодо попередження злочинності та поводження з правопорушниками, Гавана, Куба, 27 серпня – 7 вересня 1990 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_859#Text.

13. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, прийнятий Резолюцією 34/169 Генеральної Асамблеї ООН від 17 грудня 1979 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282.

14. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів: затв. Всеукраїнською конференцією прокурорів від 27.04.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text>.

15. Кодекс суддівської етики: затв. XI черговим з'їздом суддів України від 22 лютого 2013 р. URL: [http://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki\(1\).pdf](http://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki(1).pdf).

16. Коментар до Кодексу суддівської етики: затв. рішенням Ради суддів України від 04 лютого 2016 року № 1. 142 с. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/documents>.

17. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

18. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб, прийнятий Резолюцією 51/59 Генеральної Асамблеї ООН від 12 грудня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text.

19. Модельні правила незалежності та взаємовідносин адвоката. URL: <http://tomorrowlawyer.org/wp-content/uploads/2017/10/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D0%B0-%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D1%82%D0%B0-%D0%B2%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BD-%D0%B0%D0%B4%D0%B2%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%92.pdf>.

20. Модельний кодекс поведінки для державних службовців (додаток до Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи від 11 травня 2000 №R (2000) 10). URL: http://www.dridu.dp.ua/cpk/Lib/7_Zapobigannya%20ta%20protydiya%20proyavam%20korup/Legislation/Legislature/Rekomend_poved_DS.pdf.

21. Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя. Монреаль, 1983 р. URL: <https://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/monreal-universal-declar.doc>.

22. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text.

23. Основні принципи щодо незалежності судових органів: схвал. резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29.11.1985 та 13.12.1985. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201.

24. Основні принципи, що стосуються ролі юристів, прийняті VIII-м Конгресом ООН із попередження злочинності та поведження з правопорушниками, Гавана, 27 серпня – 7 вересня 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_313#top.

25. Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку, прийняті VIII-м Конгресом ООН із попередження злочинності та поведження з порушниками, Гавана, 27 серпня – 7 вересня 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_334.

26. Порядок організації роботи з питань внутрішньої безпеки в органах прокуратури України, затверджений наказом Генеральної прокуратури України 13.04.2017 №111. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0623-17#Text>.

27. Правила адвокатської етики: затв. Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 р., 9 червня 2017 р. у м. Києві (зі змінами, затвердженими З'їздом адвокатів України 2019 р., 15 лютого 2019 р.). URL: <https://vkdka.org/pae-2019/>.

28. Правила етичної поведінки поліцейських: затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>.

29. Правила професійної етики нотаріусів України: затв. наказом Міністерства юстиції України від 07.06.2021 № 2039/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#n7>.

30. Принципи Міжнародної асоціації юристів (ІВА) щодо поведінки в соціальних мережах для юридичних професій: прийняті 24 травня 2014 року Міжнародною асоціацією юристів. URL: http://tomorrowlawyer.org/wp-content/uploads/2017/10/IBA-International-Principles-media_ukr.pdf.

31. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

32. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України № 5207-VI від 30 травня 2014 (з наступ. змінами і доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>.

33. Про затвердження Порядку проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів в органах прокуратури України: Наказ Генеральної прокуратури України № 205 від 16.06.2016 (із наступними змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0875-16#Text>.

34. Про затвердження Порядку скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації: постанова Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2021 р. № 897. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-skasuv-a897>.

35. Рекомендація Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам «Про роль служби публічного обвинувачення в системі кримінальної юстиції», ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 724-ому засіданні заступників міністрів від 6 жовтня 2000 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2000_19_2000_10_6.pdf.

36. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів, ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи на 727 засіданні заступників міністрів від 25 жовтня 2000 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf.

37. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки: ухвал. Комітетом Міністрів Ради Європи на 1098 засіданні заступників міністрів від 17 листопада 2010 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38.

38. Стандарти професійної відповідальності та виклад основних обов'язків і прав прокурорів, прийняті Міжнародною асоціацією прокурорів 23 квітня 1999 р. URL: [https://www.iap-association.org/getattachment/Resources-Documentation/IAP-Standards-\(1\)/Ukrainian.pdf.aspx](https://www.iap-association.org/getattachment/Resources-Documentation/IAP-Standards-(1)/Ukrainian.pdf.aspx).

39. Фундаментальні принципи системи латинського нотаріату, затверджені Асамблеєю нотаріатів – членів Міжнародного союзу нотаріату, Рим, Італія, 8 листопада 2005 р. URL: <http://npu.ua/wp-content/uploads/2018/03/Фундаментальні-принципи-системи-латинського-нотаріату.pdf>.

40. Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції: Методичні рекомендації, розроблені Національним агентством з питань запобігання корупції. № 5. 02.04.2021. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/Rozyasnennya-KI.pdf>.

41. Charter of Core Principles of the European Legal Profession, adopted at the Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE) plenary session on 24 November 2006. – Available at: http://www.ccbe.eu/NTCdocument/EN_CCBE_CoCpdf1_1382973057.pdf.

42. Documents of the Consultative Council of European Judges = Документи Консультативної ради європейських суддів : [офіц. вид.] / упоряд. А. О. Кавакін. 3-тє вид., допов. Київ : Видавничий Дім «Ратіо Дециденді», 2020. 940 с.

43. European Parliament resolution on the legal professions and the general interest in the functioning of legal systems of 23 March 2006. – Available at: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0108+0+DOC+XML+V0//EN>.

Рішення Європейського суду з прав людини

1. Рішення у справі «Аміхалакіоас проти Молдови» (*Case of Amihalachioaie v. Moldova, application no. 60115/00*) від 20/04/2004. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61716>.

2. Рішення у справі «Ассенов та інші проти Болгарії» (*Case of Assenov and others v. Bulgaria, application no. 24760/94*), від 28/10/1998. URL:

<https://policehumanrightsresources.org/assenov-and-others-v-bulgaria-application-no-90-1997-874-1086>.

3. Рішення у справі «Бігаєва проти Греції» (*Case of Bigaeva v. Greece, application no. 26713/05*) від 28/05/2009. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).

4. Рішення у справі «Білуха проти України» (*Справа Biluha v. Ukraine, заява № 33949/02*) від 9/11/2006. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_272#Text.

5. Рішення у справі «Васілеску проти Румунії» (*Case of Vasilescu v. Romania, application no. 27053/95*), від 22/05/1998. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).

6. Рішення у справі «Гуз проти Польщі» (*Case of Guz v. Poland, application no. 965/12*) від 15/10/2020, остаточне 15/01/2021. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22itemid%22:\[%22001-205051%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22itemid%22:[%22001-205051%22]}).

7. Рішення у справі «Дріді проти Німеччини» (*Case of Dridi v. Germany, application no. 35778/11*) від 26/07/2018. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-184816>.

8. Рішення у справі «Загородній проти України» (*Справа Zagorodniy v. Ukraine, заява № 27004/06*) від 24/11/2011, остаточне 24/02/2012. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_739.

9. Рішення у справі «Карелін проти Росії» (*Справа Karelin v. Russia, заява № 926/08*) від 20/09/2016. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).

10. Рішення у справі «Лавентс проти Латвії» (*Справа Lavents v. Latvia, заява № 58442/00*) від 28/11/2002. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_175#Text.

11. Рішення у справі «Лекавічене проти Литви» (*Case of Lekavičienė v. Lithuania, application no. 48427/09*) від 27/06/2017. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-174616>.
12. Рішення у справі «Медведев проти Франції» (*Case of Medvedyev v. France, application no. 3394/03*) [ВП], від 29/03/2010. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).
13. Рішення у справі «Мішо проти Франції» (*Case of Michaud v. France, application no. 12323/11*) від 6/12/2012. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-115377>.
14. Рішення у справі «Моріс проти Франції» (*Case of Morice v. France, application no. 29369/10*) від 23/04/2015. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154265>.
15. Рішення у справі «Мулен проти Франції» (*Case of Moulin v. France, application no. 37104/06*), від 23/11/2010. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).
16. Рішення у справі «Нікула проти Фінляндії» (*Case of Nikula v. Finland, application no. 31611/96*) від 21/03/2002. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60333>.
17. Рішення у справі «Олександр Волков проти України» (*Справа Oleksandr Volkov v. Ukraine, заява № 21722/11*) від 09/01/2013, остаточне 27/05/2013. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_947.
18. Рішення у справі «Паніоглу проти Румунії» (*Case of Panioglu v. Romania, application no. 33794/14*) від 08/12/2020, остаточне 19/04/2021. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\],%22itemid%22:\[%22001-206352%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-206352%22]}).
19. Рішення у справі «Пантеа проти Румунії» (*Case of Pantea v. Romania, application no. 33343/96*), від 03/06/2003. URL:

[https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:\[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}).

20. Рішення у справі «Ромен і Шміт проти Люксембургу» (*Case of Roemen and Schmit v. Luxembourg, application no. 51772/99*) від 25/02/2003. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60958>.

21. Рішення у справі «Фельдман проти України» (*Справа Feldman v. Ukraine, заяви № 76556/01 та 38779/04*) від 8/04/2010, остаточне 8/07/2010. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_613.

22. Рішення у справі «Шіссер проти Швейцарії» (*Case of Schiesser v. Switzerland, application no. 7710/76*) від 04/12/1979. URL: <https://www.legal-tools.org/doc/f2324e/pdf/>.

23. Рішення у справі «Шьопфер проти Швейцарії» (*Case of Schöpfer v. Switzerland, application no. 25405/94*) від 20/05/1998. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58167>.

24. Рішення у справі «Ясінські проти Польщі» (*Case of Jasinski v. Poland, application no. 30865/96*), від 20/12/2005, остаточне 20/03/2006. URL: <https://taxlink.ua/ua/court/sprava-jasinski-proti-polshhi/uk/>.

Література:

Основна література

1. Врегулювання конфлікту інтересів у судовій владі України. Програма реформування сектору юстиції «Нове правосуддя». USAID/Україна. 2017. 45 с. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/NJ_Conflict_of_Interest_Judiciary_Report_2017_UKR-1.pdf.

2. Дисциплінарні провадження щодо суддів 2017-2020: статистичний вимір (березень 2021 р.). URL: <https://dejure.foundation/vrp-statanaliz>.

3. Етика та естетика : Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ : «Центр учбової літератури», 2020. 316 с.

4. Етикет і професійна етика поліцейського / В.М. Бесчастний, Т.В. Кононенко, Т.М. Сабельникова ; М-во внутр. справ України, Донец. юрид. ін-т. Київ : ВД Дакор, 2019. 216 с.

5. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства : Збірка документів / проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні» та проект USAID «Справедливе правосуддя» ; відп. ред. Юлія Землицька. Київ : [Б. в.], 2015. 708 с.

6. Канавець Р.С. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. Київ : Алерта, 2017. 148 с.

7. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2019. 226 с.

8. Курс «Дисциплінарна відповідальність судді» станом на 22.03.2017. Національна школа суддів України. URL: <http://nsj.gov.ua/kurs-distsiplinarna-vidprovidalnist-suddi-stanom-na-22032017/>.

9. Навчальна програма курсу «Професійна відповідальність правника». Програма реформування сектору юстиції «Нове правосуддя». USAID/Україна. 2019. 62 с. URL: <https://minjust.gov.ua/files/general/2019/11/04/20191104142153-28.pdf>.

10. Незалежність і дисциплінарна відповідальність суддів : міжнародні стандарти й національна практика : Монографія / Н. Антонюк, О. Верба-Сидор, Т. Пашук, С. Рабінович. Вид. 2-ге. Київ : Алерта, 2021. 248 с.

11. Посібник з європейського антидискримінаційного права. 196 с. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_non_discr_iaw_UKR.pdf.

12. Посібник "Особливості конфлікту інтересів у діяльності судді та рекомендації щодо запобігання у типових ситуаціях". URL: <http://rsu.gov.ua/ua/documents>.

13. Правові підстави та приклади притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів, прокурорів, співробітників поліції та державних

службовців. Законодавство, практика, приклади за видами порушень / упоряд. С. Г. Туманов. Харків : Право, 2020. 680 с.

14. Правові позиції Верховного Суду та Конституційного Суду України у справах про оскарження рішень Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів / за заг. ред. С. П. Погребняка. Київ : Ваіте, 2019. 83 с.

15. Правовий статус адвоката: проблеми теорії та практики : Монографія / Булеца С.Б., Бисага Ю.М., Заборовський В.В. Одеса : Видавничий дім "Гельветика", 2019. 650 с.

16. Проблеми правової відповідальності : Монографія / Ю.П. Битяк, Ю.Г. Барабаш, Л.М. Баранова та ін. ; за ред. В.Я. Тація, А.П. Гетьмана, В.І. Борисової. Харків : Право, 2014. 348 с.

17. Судова практика у справах щодо притягнення до кримінальної відповідальності нотаріусів і працівників нотаріальних контор / Д.В. Журавльов, М.Г. Коротюк, О.В. Коротюк, К.І. Чижмарь. Київ : ОВК, 2019. 218 с.

18. Сущенко В.М. Професійна відповідальність правника : Навчальний посібник для студентів вищих юридичних навчальних закладів / В.М. Сущенко. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 236 с.

19. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики : Словник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416 с.

20. Ухач В.З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2015. 335 с.

21. Фіолевський Д.П. Юридична етика : Підручник. Київ : Алерта, 2017. 288 с.

22. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології : Монографія / І. В. Арістова, О. А. Баранов, О. П. Дзьобань та ін.; за заг. ред. проф. К. І. Белякова. Київ : КВІЦ, 2019. 344 с.

23. Юридична деонтологія : Підручник / С. П. Погребняк та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2014. 248 с. (попередній п. 23 викреслено)

24. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : Навчальний посібник / [Л. В. Радовецька, С. П. Лясковська, О. О. Тихомиров та ін.]. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

25. Юридична деонтологія : Навчальний посібник для підготовки до іспиту. Київ : «Центр учбової літератури», 2021. 158 с.

Додаткова література (список оновлено)

1. Давиденко С. В. Питання доброчесності суддів у практиці Європейського суду з прав людини. *Modern directions of scientific research development : the 1st International scientific and practical conference (July 7-9, 2021)*. VoScience Publisher, Chicago, USA. 2021. С. 225-234.

2. Давиденко С. В., Сливна В. А. Щодо питання про дію принципу презумпції невинуватості у дисциплінарному провадженні. *Проблеми законності* : зб. наук. праць / відп. ред. А. П. Гетьман. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. Вип. 156. С. 130-142.

3. Давиденко С. В. Право адвоката на свободу вираження поглядів у практиці Європейського суду з прав людини. *Міжнародний фаховий науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки"*. 2022. № 5. URL: <https://www.inter-nauka.com/ua/issues/law2022/5/>.

4. Лапкін А. В. Проблеми підвищення якості підготовки фахівців у сфері кримінальної юстиції. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2020. № 1 (13). С. 259-269. DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2020.13.204763>.

5. Лапкін А. В. Щодо співвідношення адвокатської діяльності та підприємництва. *Правовий часопис Донбасу*. 2021. № 4 (77). С. 93-100.

6. Лапкін А. В., Мичко М. І. Щодо проблеми застосування підстави припинення повноважень прокурора у зв'язку з досягненням 65 років у період вимушеного прогулу. *Право і суспільство*. 2021. № 6. С. 120-125.

7. Посібник із застосування статті 5 Європейської конвенції з прав людини. Право на свободу та особисту недоторканність (оновлено 31 грудня 2019 р.), 74 с. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_5_UKR.pdf.

8. Посібник із застосування статті 6 Європейської конвенції з прав людини. Право на справедливий суд (кримінально-процесуальний аспект) (оновлено 31 грудня 2019 р.), 133 с. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_UKR.pdf.

9. Професійна етика юриста : Навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 108 с.

10. Суддівський розсуд, судова помилка та суддівське свавілля: погляд через призму юридичної відповідальності суддів / А. Мірошніченко. Київ, 2020. 60 с. URL: <https://www.academia.edu/43070667>.

11. Юридична деонтологія : Посібник для підготовки до заліків та іспитів / О. В. Петришин, О. В. Зінченко. Харків : Право, 2017. 84 с.

12. Luban D. Legal Ethics and Human Dignity / David Luban // Cambridge University Press. 2007. 337 p.

Інтернет-ресурси (оновлено):

1. Сайт Організації Об'єднаних Націй - <http://www.un.org/ru/>
2. Сайт Комітету ООН з прав людини - <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrc/index.htm>
3. Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>
4. Офіційний веб-портал Комісара Ради Європи з прав людини - <http://www.coe.int/lportal/web/coe-portal>
5. Офіційний веб-портал Бюро демократичних інституцій та прав людини - <http://www.odihr.pl/odihr>
6. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини - <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
7. Пошукова система case-law HUDOC Європейського суду з прав людини -

[https://hudoc.echr.coe.int/rus#{"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/rus#{)

8. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>
9. Офіційний веб-портал Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини - <http://www.ombudsman.gov.ua>
10. Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>
11. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>
12. Офіційний веб-портал «Судова влада України» - <http://court.gov.ua/>
13. Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
14. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>
15. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>
16. Офіційний веб-портал Вищої ради правосуддя - <https://hcj.gov.ua/>
17. Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора - www.gp.gov.ua/
18. Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України - <https://nabu.gov.ua/>
19. Офіційний веб-портал Державного бюро розслідувань - <https://dbr.gov.ua/>
20. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України - <https://mvs.gov.ua/uk>
21. Єдиний державний реєстр судових рішень - <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Консультативної ради європейських суддів - <https://www.coe.int/en/web/ccje>

23. Офіційний сайт Консультативної ради європейських прокурорів - URL: <https://www.coe.int/en/web/ccpe/home>
24. Офіційний сайт Ради прокурорів України - URL: <https://rpu.gp.gov.ua/ua/index.html>
25. Офіційний сайт Тренінгового центру прокурорів України - URL: <https://ptcu.gp.gov.ua/uk/>
26. Офіційний сайт Української Гельсінської спілки з прав людини - <https://helsinki.org.ua>
27. Офіційний сайт Центру стратегічних справ Української Гельсінської спілки з прав людини Precedent UA - <https://precedent.in.ua>
28. Офіційний веб-портал «Права людини в Україні». Харківська правозахисна група - <http://khpg.org>
29. Офіційний сайт Amnesty International Ukraine - <http://amnesty.org.ua>

СЕНМК

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=195:kafedra-operativno-rozshukovoi-diyalnosti&Itemid=151 (URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/2818-profesiina-vidpovidalnist-pravnyka.html>)

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*:

- виконувати завдання згідно з навчальним планом;
- бути присутніми на лекціях, практичних заняттях, колоквіумах та на інших формах навчання;
- здійснювати підготовку до практичних/семінарських занять, якісно виконувати передбачені програмою письмові завдання;
- брати активну участь в обговоренні питань і завдань на практичних заняттях;

- опрацьовувати обов'язкову літературу та інші інформаційні джерела;
- знайомитися з правозастосовною практикою;
- виконувати завдання самостійної роботи;
- додержуватися вимог академічної доброчесності, не допускати повторюваності та плагіату;
- дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників навчального процесу;
- бути уважним, зваженим, дотримуватися дисципліни та часових меж лекційних і практичних/семінарських занять.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*:

- вивчати додаткову літературу з навчальної дисципліни;
- брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей, готувати тези наукових доповідей;
- відпрацьовувати пропущені заняття (практичні/семінарські заняття, пропущені з поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем);
- відвідувати консультації викладача з метою уточнення та поглиблення отриманих знань.

Викладач *бере до уваги* й інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтвержені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Викладач звертає особливу увагу на дотримання політики недопущення плагіату. У разі виявлення ознак порушення правил щодо недопущення плагіату або самостійності написання роботи може бути прийняте рішення про анулювання оцінки за представлену роботу.

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Професійна відповідальність правника» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю знань студентів і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, вирішення практичних задач або завдань, участь у розробці кейсів, захист есе або реферату за ініціативи студента, здійснення мінідослідження. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0; 1; 1,5; 2);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи, тестування тощо). Максимальна оцінка за модульний контроль – 3 бали. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (анотування додаткової літератури, підготовка постатейних матеріалів, усної доповіді чи презентації, підготовка та подання до опублікування наукової статті, тез наукової доповіді/повідомлення, здійснення мінідослідження тощо).

Робота є індивідуальною та самостійною, а отже, співавторство студентів та інші форми надання допомоги один одному не допускаються. При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил академічної доброчесності та недопущення плагіату.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НІУУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	20 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1 – 19